

ni, mert külföldön voltam. Ez annyira megborított, hogy elgondolkoztam azon, hogy abbahagyom a fotót. Ha nem tudok segíteni, akkor minek csinálom?!

A gyakorlatban hogyan készül egy hosszú távú projekted? Szerződtek, egyeztetés, fizetsz az alanyaidnak?

A jelenlegi projektem (*Mendi*) egy tévéadásal kezdődött: láttam egy interjút egy egykori pornósztrárral, Piroskával, aki együtt él az édesanyjával, és egyben a testvére autista fiát neveli. A *Zsolti mama*-projektet követően egyre inkább érdekelnék a „mesterséges csa-

ládok”, ezért is keltette fel az érdeklődésemet Piroska és családja. A *Mendi* számomra nem pornós anyag, hanem egy családtörténet. Visszatérve a kérdésre: elkezdek érdekelni egy anyag, ahol tudok, utána olvasok. Aztán írtam őszintén egy levelet Piroskának, hogy miért érdekel, miért fontos nekem ez a sztori. A tiszta kommunikáció az alapfeltétele a jó kapcsolatnak, és a jó kapcsolatból születhet jó fotó. Modelljeim közül Piroska volt az első, aki pénzt kért a fotózásért.

Nem rontja ez meg a távolságot? Nem érzi az alany ezt egyfajta függésnek, hogy neki teljesítenie, szerepelnie kell? Vagy megfordítva: te a

fizetségért kvázi instruálhatod is? Odarendezed a gép elé a sztorit?

Piroska azt érezte az elején, hogy szerepelnie kell, már csak a kamerák előtt töltött múltja miatt is. Ezért nehezebb is volt vele dolgoznom, mint az eddigi modelljeimmel, mert ugyan látszólag nagyon nyílt, mégis rendkívül zárt volt és nagyon nehezen fogadott bizalmába. Ezért kell az, hogy hosszú időt töltsünk együtt, hiszen mindig történik valami minimális újdonság, nem lehet kimeríteni azt a mikrokörnyezetet. Kialakul egy barátság az alany és köztem, közel enged magához, egymásra hangolódunk, találkozunk, telefo-

■ Tüldalt: Szász Lilla: *Zsolti mama mennybe megy* (részlet a sorozatból) | 2008–2010, színes negatív, egyenként 60×60 cm | © a művész engedélyével

■ Fent: Szász Lilla: *Szabadságharcosok* (részlet a sorozatból) | 2011, színes negatív, egyenként 60×60 cm | © a művész engedélyével

A fotó számomra út az emberek és önmagam megismerése felé.

nálunk, képeket mutogatok neki. Nem lehet megúszni, hogy meg ne szeresd a másikat, mert különben nincs értelme.

Amennyire figyelmes, annyira időigényesnek, nehézkesnek tűnik a munkamódszered.

Míndez szándékolt is. Nem a pillanatot akarom elkapni, nem a kezemből kattintok. Megérkezem, összerakom a cuccot, beszélgetünk, elmegy félóra, az alatt belazul az alany. A gép félre van téve, ha látok valamit, ami tetszik, akkor megkérem az alanyt, hogy „tekerje vissza magát”, ismételjük meg azt a dolgot.

Egy kritikában olvasom, hogy nem akarsz senkit provokálni, elborzasztani, nem szenzációhajászkodsz, nem jelenségeket kívánsz bemutatni, nincs politikai felhangod, nem célod a szolidaritás felkeltése. Egyetértesz ezzel?

Egyetértek azzal, hogy mi nem a céloim. Téma-választásaim általában a saját életem megoldatlan problémáiban felmerülő kérdések részei. Útravalókat keresek a saját életem kezeléséhez. Munkáimban nagyon nagy teret engedek az intuíciónak. Hiszek abban, hogy egy adott anyag nem véletlenül kerül a figyelmem központjába. Akár jó, akár nem igazán sikeres egy anyag, tanulok belőle, tapasztalatot szerzek belőle, és véleményem szerint ez a legfontosabb. Tehát a fotó eszköz ahhoz, hogy a bennem felmerülő kérdésekre választ találjak, és hogy ez által a képeimet nézőknek is megmutassam azokat a világokat, amik nekem érdekesek.

Jobbá teszed a modellek életét fotósként?

Úgy, hogy mindenkinek megadom, amire vágyik: mindig azt kérem tőlük, hogy úgy álljanak modell, ahogy szeretnék az adott helyzetben láttatni magukat. Beszélgetek. Figyelek. Ott a prostituált család: leülök velük beszélgetni. Ezekkel az emberekkel senki nem beszélget. És ezáltal, hogy valaki odafor-dul hozzájuk, azt érezhetik, hogy van értelme.

Az elrontott sorsokhoz elrontott képesség is kell? A sorozataidban leplezetlenül ott vannak a változó fehéregyensúlyos képek, dekomponáltság, alulexponáltság, bemozdultság, belátszó perforációk, álló- és fekvőképek ad hoc váltakozása. Mennyiben akaratlagos ez, és mennyiben írható az általad említett „nem nagyon foglalkoz-

tam technikai dolgokkal” számlájára? Számon kérhető-e rajtad a képenkénti egységesség (pl. technika) hiánya, vagy csak az össz tartalom, a sorozat kisugárzása számít?

Számomra a téma, a probléma, a kommunikáció és a modellel eltöltött idő a legfontosabb. Ez persze nem azt jelenti, hogy nem figyelek a technikára, hiszen a középfomátum is tudatos választás eredménye. De nem érdekelnek az elvárások, a hangsúly a mondandón van. A technika eszköz, s mint ilyen nagyon fontos része a munkámnak, hiszen technika nélkül nem tudnám ugyanazt a hatást elérni, mint amit szeretnék. Ha úgy tetszik, profin rontok.

SZÁSZ LILLA fotográfus, Budapesten született 1977-ben. Budapesten él és dolgozik.

FONTOSABB EGYÉNI KIÁLLÍTÁSOK:

2005 **Aranykor**, Liget Galéria
2008 **Vágy**, Liget Galéria

Fontosabb csoportos kiállítások:

2008 **Mai Manó Ház**
2009 **Powerhouse Arena**, New York
Galeria Mlodzi, Łódź
Poznańi Fotóbiennále
Dunaújvárosi Fotóbiennále
2010 **Paris Photo**, Párizs
Svájci Fotó Díj, Zürich
2011 **Inda Galéria**
V8 Galéria, Köln
2012 **Photo España**